

TRI RADIJSKE IGRE

MATJAŽ KMECL

Nini

POROČEVALEC: Začenjajo se dolgi večerni pogovori na "slovenskem kmečkem turizmu" pri Podjelovčanu za Starim vrhom.

PROFESOR NAKLADAČ: Spet je bil dan lep in grenek kot solzica.

PODJELOVČANKA, GOSPA MICI *iz notranjosti*: Kaj ste rekli, gospod Nakladač? Večerja!

GOSPOD LUDVIK: Pri Svetem Andreju zvoni (*res zvoni iz bližnje podružnice*) in petek je najlepši dan v tednu, ker ni zrezkov in klobas, temveč so ... Gospa Mici, saj so štruklji?

PODJELOVČANKA *sladko zateglo*: Štruklji!

GOSPOD LUDVIK: Pri moji operni duši, dobro je tako! — (*Zakličē.*) Maruška, Maruškica, kje tičiš? (*Zase.*) Vse bo mrzlo in bogve, da so štruklji pol manj dobri, če je zabela shlajena. — Gospa Aaaanica, saj je zraven češpljev kompot?

PODJELOVČANKA: In potem češnjevce! — Večēeerja!

GOSPOD LUDVIK: Oooo!

PROFESOR NAKLADAČ: Ta pes je tako len, da se mu še jesti ne da. Prihranil sem mu dober kos klobase od včeraj in zdaj se ga že ves dan izogiba, kot da gre za največjo gnusobo. Činž, dajmo, šavs! (*Očitno zelo star pes onemoglo in naveličano zagodrnja.*) Lahko da ima gliste, ampak bolj se mi zdi, da mu pešajo življenjski nazori. Nenavadno, saj na tej moji živali odpovedujejo vse teorije o elementarnih motivacijah; mrtvo hladen je tudi ob februarskih pasjih procesijah: živ preklic tez o libidinoznih stanjih ...

PODJELOVČANKA: Gospod profesor, za učene pogovore bo čas še po večerji, zdaj pa jest!

GOSPOD LUDVIK: Naš vratar v operi je imel takega opešanega psa, ki se je potem nekega lepega dne brez vzroka stegnil; oprostite. (*Kličē.*) Pa kje si, Maruša!?

GOSPA MARUŠA *od daleč*: Kar dajte brez mene!

GOSPOD LUDVIK: Je kaj narobe, ljubica?

GOSPA MARUŠA: Berem. Kar dajte! Nič mi ni.

(Pri tej priči začne v nekem odročnem kotu hiše hreščati in žagati starčevski glas.)

STARI ATA PODJELOVČAN: Kaaaj mi je? Nič mi ni, srceee me boli ...

PODJELOVČANKA: Ja križ božji, kdo je pa ata sem pripeljal?

GOSPOD LUDVIK: Pustite ga, gospa Mici!

EVRIPID FIŠER *posmehljivo*: Očetje iz stare zaveze.

PODJELOVČANKA: No, ata, dajmo! Gremo! Saj veste, kje je vaša soba! Pa na citre kaj zaigrajte!— Večeeerja!

PROFESOR NAKLADAČ: Vsi smo tukaj.

POROČEVALEC *med oddaljenim in nebogljenim citranjem*: Ti "vsi", ki se spravljajo k večerji, so Podjelovčanovi gostje in se že dolgo poznajo: profesor Nakladač, ki mu tako pravijo v spomin na Jackieja Razparača, ker tako ubijalsko naklada, gospod Ludvik, operni režiser, Evripid Fišer, ki je svojčas študiral bogoslovje, pa je izstopil, zdaj pa še sam ne ve, kaj dela in kako živi, gospod Potrebujež, ki se v resnici tako piše, po govorjenju sodeč pa je svojemu priimku primeren mož, gospa Maruša, soproga gospoda Ludvika – na večerjo pa ne prihaja prepogosto, ker noč in dan bere kriminalke in sploh da več na dušno kot na telesno hrano. Tu je še Činž, neskončno stara in lena žival pasjega rodu, spremljevalec in molčeči sogovornik profesorja Nakladača. In seveda Podjelovčanova dva, še zlasti gospa Mici. – Po večerji se vsi odpravijo na dvorišče; tam v ležalnikih pod orehom, ki odganja muhe, govorijo pozno v noč o najrazličnejših rečeh. Profesor Nakladač, ki nikakor ne more molčati, oznani –

PROFESOR NAKLADAČ: Nocoj je na vrsti naš prijatelj Potrebujež. Ne segajte mu preveč v besedo, prosim, in bodite vljudni. Svet je po štrukljih dobre gospe Mici nenapadalen in lep; diši po poletju.

POTREBUJEŽ: Smem?

PROFESOR NAKLADAČ, GOSPOD LUDVIK *hkrati*: Seveda!

POTREBUJEŽ: Zelo dolgo je trajalo, bila je trdna in muhasta ženska. Govorim o Nini. – Saj smem še en češnjevček? – Ni res, da bi bila nastavljavka, ali tisto, čemur banalni del Amerike reče ožemalka jajc. Veste, če ženska dolgo živi z istim moškim, ga prej ali slej nekaj ostane v njej in to se čuti kot nekakšen lastninski odpor telesa; še sleči ga je težko. Če jih ima veliko, pa gre od nje nekaj kot obrabljenost – zelo nedoločno, zato pa nadležno in zmanjšuje zadovoljstvo. – Nič takega ni bilo pri Nini. Ne dam dosti na ves tisti žabji mrest od čustev in poezije, kar zmeraj odkrito povem, stvaren človek sem. Narava nam je dala telo s popolnoma določenimi nameni; tudi naredila ga je tako, da ima en del človeštva nekaj, česar druga polovica nima, in se lahko oba dela na trenutke tesno stakneta skupaj. Kakor pravite vi, profesor, je nekaj v nas, čeprav ne vemo kaj, kar nam pošilja glede teh reči znamenja in ukaze. – Če grem naprej: Ko smo se takrat, vi, gospod Ludvik, Evripid in jaz na sprehodu ustavili pri šoli in si visoko v vrhu češnje ogledali Nini, od zadrege je skoraj padla na tla, so se iz drevesa oglasila taka znamenja.

PROFESOR NAKLADAČ *zamrma*: Na ta način začenjajo vsi kurbirji.

POTREBUJEŽ zasrepi: Prosim?

PROFESOR NAKLADAČ: In generali. Ista sorta ljudi. Nikoli niso nič krivi.

(Molk.)

POTREBUJEŽ čez trenutek spet popolnoma sproščeno: Skratko, položil naj bi gospodično Nini; naj mi oprostijo tisti, ki misli, da je to greh. – Kako je končno zlezla dol in kakšno dobro pijačo so ji ob koncu šolskega leta prinašali pogorski starši njenih otrok, to veste, ker ste jo v izobilju poskušali. Če imam prav v spominu, ste se vi, gospod Ludvik, potem naenkrat spomnili gospe Maruše, zelo vas je zaskrbelo zanjo in ste nanagloma odšli.

GOSPOD LUDVIK zakliče navzgor: Ali slišiš, Maruška?

(Ker ni odgovora, pač nadaljuje Potrebujež.)

POTREBUJEŽ: Vi, gospod Evripid, ki ste viteške in blage narave, pa tudi pijače ne prenesete kaj dosti čez mero, niste bili preveč zbrani in ste mislili, da velja odhod za vse. Torej ste odšli tudi vi.

EVRIPID FIŠER: Ne spomnim se.

POTREBUJEŽ: Seveda se ne spomnite, preveč ste si ga že naložili. Tako sva na koncu ostala sama ...

GOSPOD LUDVIK: Z Nini?

POTREBUJEŽ: Z Nini. – Tega vam še nisem pravil in tudi zdaj vam pripovedujem le iz dveh razlogov: Prvi je ta nesrečni češnjevec – zaradi njega, priznajmo, smo tudi že vsa ta leta tako zelo zvesti Podjelovčanu; drugi je ta, da nam je dolgčas. Mogoče je še malo tretjega: da nam je bila Nini vsem všeč.

GOSPOD LUDVIK: Meni ne. Simpatična da, to že; kaj več pa ne.

POTREBUJEŽ: Vam že zaradi gospe Maruše ne bi smela biti. – Kakorkoli že, kratek bom, v podrobnosti ne silim. Spomnite se njene sobice. Jaz ji rečem: Zdaj sva sama, zdaj sva si mnogo bližja, veliko ljudi ubije bližino. – Ona pa.

NINI: Kaj nas je bilo tako zelo veliko? Se vam zdi?

POTREBUJEŽ: Preveč.

NINI: Tu je vse leto, še posebej pozimi, taka samota, da se niti televizija ne vidi dobro. Takrat sem si blizu, sama sebi, da bi ponorela.

POTREBUJEŽ: Znamenja so postajala vse močnejša, obenem pa sem bil prepričan, da je sentimentalna natura in da je to dobra osnova za nadaljevanje dogodkov. Tesno sem prisedel na tisti obrabljeni kavč, ki se ga gotovo spominjate, in jo objel okrog ramen. – Zelo si zapuščena, sem ji rekel.

NINI: Ja.

POTREBUJEŽ: Zelo si tudi vznemirljiva.

NINI: O!

POTREBUJEŽ: Pogledala me je iz oddaljenosti nekaj svetlobnih let. – Res! sem vztrajal. — Pri vzletu letala je tako – ko je že prehitro, da bi se še lahko ustavilo, ni več vračanja: ali v zrak ali pa se razbije; tako sem silil naprej. – Kaj te teži? sem jo vprašal.

PROFESOR NAKLADAČ zagodrnja: O moj bog, kako duhovito!

POTREBUJEŽ: Kaj sem pa hotel. Nekaj sem pač bleknil. In ker ni nič rekla, sem ji začel preiskovati telo. Nič se ni upirala, toda tudi nič odgovarjala; kot da ni ona in to telo ni njeno. Zoprno. V takem trenutku lahko nadaljujejo samo zelo nepopustljivi in trdni značaji. Bil sem zbeگان in užaljen. Bolj ko sem trdno držal njeno otroško ritko in njeni prseci v rokah, dlje v veselju se je izgubljala. Ko pa sem ji segel pod krilo – mislil sem si, da bo potem kaj boljša in se bo vrnila na zemljo – je naglo vstala, stopila k oknu, še ozrla se ni, in gledala dol po gozdnatem bregu. – Gotovo imaš težave s frigidnostjo? sem poskusil še z nesramnostjo.

NINI: Imam težave, vendar ne s seboj.

POTREBUJEŽ: O! se mi je zaletelo.

NINI: Pojdi zdaj in se raje oglasi kdaj drugič. Srčkan si, toda so stvari, ki jih ne razumeš. Tudi jaz jih ne in zato je boljše, da greš.

POTREBUJEŽ: Na, sem si rekel, zdaj sem pa srčkan. In sem šel. Kaj sem pa hotel. – Celo pot sem potem trudapolno premišljeval, kaj sem naredil narobe. Preveč trafil se pa nisem. Navsezadnje, kaj pa je življenje? Ali vemo o njem kaj več kot to, da je, in da nas na koncu ni več? Lahko nam raznese glavo od premišljevanja, pa ne bo nič boljše. – Skratka, naslednjega dne sem jo povabil na sprehod in šla je, kot da ni nič. Po cesti je plesala kot metuljček. Potem sva si ogledala pokopališče...

GOSPOD LUDVIK: Zakaj pa?

POTREBUJEŽ: Videli boste. – Sedla sva na zid, od koder so daljni razgledi proti Rmanovcu in Slajki. Zelo sem molčal; pač zaradi resnosti in občutljivosti trenutka. Blag veter je prinašal različne glasove, nekaj oblakov je šume plavalo nad cerkvico. Po dolgem času mi je zapovedala –

NINI: Povejte no že kaj!

POTREBUJEŽ: Vztrajno me je vikala. – Kaj pa?

NINI: Kaj lepega, kakšno pravljico.

POTREBUJEŽ: To je zdaj priložnost, sem si rekel in se ozrl v bližnjo okolico za kakšnim približno spodobnim travnatim prostorčkom. — Tu, sem pokazal po širnem pokopališču, po obledelih voščenih rožah in kamnih, ni nikogar od mojih. Sami kmečki očetje in mame, ki najbrž še po smrti širijo duh po starem, skisanem kruhu, po konjskih figah in presušenih skrinjah, po jelovju in izkopanem krompirju. Ampak ležijo v sijajni zadnji postelji, gledajo v nebesno neskončnost nad seboj, poslušajo trave, kako rastejo, in poslušajo sto različnih ptic, kako prepevajo v lipah okrog cerkve ali iz cerkvenih lin, štejejo zime in poletja – brez upanja, da bi jih kdaj prešteli; skozi se brez konca pretaka večnost. Vse je tako, da bi hotel, naj bo smrt še tako krivična, ležati tu, ob nogah svetega Andreja. Bi me že prenesli; bi se že zmenil z njimi; bi že shajali z menoj. – In če bi zraven bila še Nini, v večni bližini, potem pač ne more biti popolnejšega trajanja. Mogoče sem res najslabša baraba na svetu; sem pa tudi občutljiv in rahel – in naj bo večnost najhujši dolgčas, z Nini bi bila znosna ...

NINI: Znosna?

POTREBUJEŽ: Znosna v najboljšem pomenu. — Prijel sem jo za roko, bila je uvela in vlažna; slabo znamenje. — Lipo bi vsakih tisoč let podrl vihar. Prihajali bi novi in novi otroci, mogoče bi celo kdaj kuga ali velika vojna zbrisala vse te vasi naokrog; mogoče bi se cerkvena podrla in bi jo zlagoma zarasel gozd, prepletel in opletel bi naju s koreninami in srebrotjem. — Nadaljevanje sem spet prepustil molku. Po dolgem času je spregovorila.

NINI: Veš kaj, sliši se kot spomini starega Slovenca. Vi se kar dajte romantično zakopati; nič nimam proti, če kar tule, saj je po svoje res lepo. Ampak jaz ne mislim niti približno z vami noter v tisto vašo jamo.

POTREBUJEŽ: Bilo je neizpodbitno – polomija številka dve. Norel sem in od strasti bredel v zmeraj večje neumnosti. – Dajte mi še en češnjevce, gospod Ludvik, ne skrivajte ga pod svojim stolom.

GOSPOD LUDVIK: Prosim! Prosim! Saj ga ne skrivam.

POTREBUJEŽ: Pa ne čez rob! Ni treba, da gre čez. – Kolerik sem in dolgo ne zdržim, ko je treba tiščati kakšno polpožrto reč v sebi. Ušlo mi je nekaj grdih besed, priznam; da je podeželska kokoš brez domišljije ...

EVRIPIID FIŠER: Kaj, to ste ji rekli?

POTREBUJEŽ: Da ne ve, kaj bi rada; da je kleklarska štrukljevka ...

EVRIPIID FIŠER: Vse to ste ji rekli?

POTREBUJEŽ: Ko sem končal, je pobrskala po polivinilni vrečki, izbezala iz nje v bel papir zavit sendvič, potem še jabolko, in rekla –

NINI: To je bilo namenjeno vam. Ko boste boljše volje in boljših misli, s tem pa tudi boljših manir, lahko spet pridete. Če vam bo za to, seveda. Danes sem si sprehod predstavljala drugače. Prosim, ne spremljajte me.

POTREBUJEŽ: In je šla.

EVRIPIID FIŠER: Surovo.

PROFESOR NAKLADAC: Ne samo, da ni bilo lepo od vas, bilo je tudi neumno, in to iz treh razlogov ... (*Globoko in šumeče zajame sapo, da bi te razloge tudi naštel, toda ne pride do besede.*)

POTREBUJEŽ: To je bolj ali manj jasno, ni se treba truditi z razlagami, gospod profesor. – Toda kdor je vztrajen, mu prav nič na tem svetu ne uide. Na jesen, ko smo se že pomalem odpravljali domov, so gasilci kupili novo brizgalno napravo, sledila je veselica in blagoslovitev. Na dvorišču med prosvetnim domom in tisto veliko traktorsko šupo so postavili oder, olepšali so ga z venci, dodali ozvočenje za dogodku primeren hrup, igrali so Štirje Danijeli, gospod dekan Kos pa je prišel novo pridobitev poblagoslovit. Šupa je bila rezervna lokacija, če bi bil dež in bi rabili streho; zato so jo lepo pospravili, postavili vanjo točilno mizo in ob njej naložili velikanski kup gajbic s pivom. – Vsi smo bili tam, in tudi Nini je prišla.

EVRIPIID FIŠER: Bila je še posebno lepa. In nekam odsotna.

POTREBUJEŽ: Ko sem si ga malo naložil, se mi je spet enkrat zazdelo, da brez Nini ne morem. Ves čas so jo obletavali najrazličnejši pogorski komarji in tudi Robert s Šanc je bil tam; resda že zelo nadelan in tenkega pogleda, pa

vendar. Zakaj pa jaz ne bi smel, kar so drugi, se bomo pa topli, sem si rekel. Kot da ni bilo nikoli nič med nama, sem ji v odmoru po hudem in dolgem plesu sedel na klop nasproti, čez mizo, jo bolj trdo in na dolgo pogledal in rekel: Saj smem, čeprav si Nini, ki že z imenom pove, da je dvakrat ni, in je v najboljšem primeru zdajle še, potem pa spet zgine; in je velika črna zvezda, v katero zginja vse in se nič ne vrne.

GOSPOD LUDVIK: Bravo! To pa že! To pa je po evropsko!

POTREBUJEŽ: Ko so razglasili zadnji ples pred slovesnim blagoslovom, je vstala in rekla –

NINI: Greš plesat?

POTREBUJEŽ: Udarili so nekaj od Slakov ali Avsenikov; ves čas mi je strmo gledala v oči. Kot da spet gleda na drugi svet; vlažno, ne sovražno ne prijateljsko; tako pač gleda na nas usoda, če je je kje kaj. Iz njenega telesa pa se je sprožil vročični potresni val. Za hip se mi je še zdelo, da vidim Roberta, kako naju motno opazuje iz jarka zadaj za šupo, kamor se je spravil počivat; ali pa se je vanj nenadzorovano zvrnil. Takrat je že veljal za njenega, pa mi je bilo čisto vseeno. – Ne bom dolgovezil. Prikorakala je gasilska posadka, prišel visok gasilec z zveze, tudi gospod dekan Kos je pridrobenceljal z dvema ministrantoma, Štirje Danijeli so intonirali himno, sledili so številni govori in vzkliki NA POMOČ! Ljudje so se stlačili na kup, botre in botri so slovesno zabijali pozlačene žeblice v zastavne drogove, Nini pa me je potegnila v šupo, ki je bila zdaj prazna, žive duše ni bilo v njej; spehala me je po stopnicah na podstrešje, kjer je vsenavzkriž ležalo nekaj slame in starega orodja.

NINI: Saj si to hotel ...

POTREBUJEŽ: Več.

NINI: To je zdaj tvoja stvar.

POTREBUJEŽ: Naj se mi oprusti moj okus, seveda sem jo pri priči slekel in zdaj se poskusite povzpeti čez svojo voajersko naravo, če gre ... Skratka obrnila mi je hrbet, se sklonila in rekla –

NINI: Pa daj, prašič, če ne znaš drugače. Saj si to hotel?

EVRIPIID FIŠER: Ne, tega ni storila!

PROFESOR NAKLADAC: Prav, četudi ni; povestica je vsaj zanimiva. Naprej?

EVRIPIID FIŠER: Umazana, nedostojna, bolna! Sramota!

POTREBUJEŽ: Nič ne rečem, bil sem poražen, še v obraz me ni hotela videti. Mogoče je bilo v ozadju celo kaj filozofije; nekaj, čemur vi, Nakladač, pravite karma, ali kaj podobnega, tenek curek vesoljne erotične energije. Veliko pa zagotovo ne. Telo je telo in v podobnih trenutkih, saj vsi vemo, deluje po svoje. Vselej zmagovito. Premaga nas. Povrhu vsega nima najslabšega in najgršega teleščka, to pa razburja. Bilo je skrajno sovražno in skrajno nezaustavljivo vabilo. Podrobnosti ne bom našteval, da ne bi komu kvaril razpoloženja. – Vmes so iz velikih daljav prihajale božje besede gospoda dekana, ki je novo gasilno napravo izročal v varstvo svetega Florjana na bližnjem griču; odondod že tako budno pazi z golido, da je v pogorju za gasilce kar najmanj

dela in da se ogenj ne odloči pokončati katerega od toplih domov, ki jim s tolikšno ljubeznijo in skrbjo gospodarijo poštenjaki s hribovskih kmetij. Pa saj veste, kaj se govori ob takšnih priložnostih. Ona pa je bila tisti trenutek žival in ta potna živalskost se je, ne morem vam povedati kako, mešala z vonjem po kadilu, ki ga je v rahlih oblakih prinašalo tudi na najino podstrešje. Saj je svoje pridodajalo tudi pivo in žganje, povsem določno pa je iz nje vrela strašna, meni nerazumljiva potreba. Vi, gospod profesor Nakladač, boste verjetno našli boljše in zgovornejše razlage, meni pa se je kasneje, ob spominjanju, zazdelo, da je bil neke vrste obup; oprostite mi to patetiko, saj veste, da sicer ni v moji navadi. – Ko je zunaj potihnil "Slovenec sem", je začela kričati, da sem se ustrašil in pri priči nehal. Z roko sem ji zaprl usta, vrgla se je na boke in se tresla v krčih. Potem se je naglo umirila in se znova zakrknila v nedostopnost, me odrinila, se oblekla, si otrsela krilo, pogladila lase in zginila po stopnicah dol, kjer so že ploskali pevskemu zboru. Odtlej je nisem več videl.

GOSPA MARUŠA *nenadoma z ganka zgoraj*: Veliko berete Vitomila Zupana in Pavleta Zidarja, mogoče celo Frančiča!

GOSPOD LUDVIK: Ja, kaj ne spiš, ljubica?

PROFESOR NAKLADAČ: Der Feind hört mit! Ali po Kantu ... (*Zajame sapo.*)

POTREBUJEŽ: Oprostite, gospa! Če bi vedel, da nismo sama moška družba, bi bolj izbiral besede. Ali pa bi bil sploh tiho.

GOSPA MARUŠA: Tako pa si izberete tu, v teh hribih, nebogljeno, osamljeno, revno, mogoče res celo obupano žensko in si na njen račun izmišljate vse mogoče zgodbe ...

EVRIPIID: Umazane!

GOSPA MARUŠA: Da, bolj ali manj nesnažne; s pokvarjeno fantazijo.

POTREBUJEŽ: Oprostite; še enkrat. (*Po krajšem premolku napol užaljeno.*)

Pa nič.

GOSPA MARUŠA: Poceni, poceni, gospod Potrebujež!

GOSPOD LUDVIK *pomirljivo*: No, ljubica, samo pripoved je bila. Nekakšen roman.

GOSPA MARUŠA: Nič, ljubica in roman! Toliko pa že vem: nikoli nobena ženska ne bi storila kaj takega, kar ste zdajle nakvačkali. Ker je v nasprotju z žensko naravo. No-be-na! Ni-ko-li!

POTREBUJEŽ: Kaj vse je življenje, gospa! Kaj vse! Ničesar ne vemo o njem.

GOSPA MARUŠA: Vemo, vemo! Vemo vsaj to, da takih žensk, kakršne podpihujejo vašo – oprostite – kosmato domišljijo, ni!

EVRIPIID FIŠER: Tako je!

GOSPOD LUDVIK: Seveda, Maruška, zdaj pa pojdi spat!

POTREBUJEŽ *bolj zase*: Vendar je vsaka tudi žival!

GOSPA MARUŠA *preteče, ker je očitno slišala*: Kaj ste rekli? Ne slišim dobro ...

PROFESOR NAKLADAČ: Gospa, zdi se mi, da ste se pravkar prebudili in zdaj razumete po svoje, ker niste zgodbe slišali od začetka.

GOSPA MARUŠA: Že ves večer ne spim od vašega kvantanja. Dala sem si zamaške v ušesa kot doma v Ljubljani na Celovski; pa ne pomaga, je huje!

PROFESOR NAKLADAC: Saj ne mislim nič slabega, ampak čisto na začetku ste vseeno zaspali; to se vsaj za hip zgodi vsakomur, ki gre prezgodaj spat. Ali pa ste bili pregloboko v literarnih hudodelstvih. Potem ste se mogoče res hitro zbudili, čeprav smo bili obzirni. Govorili smo pridušeno, toda spet je res, da te tihe podeželske noči podeseterijo vsak glas. In sploh se mi zdi, da se niste zbudili zaradi nas, temveč zaradi tišine ...

GOSPA MARUŠA *ga prekine*: Dajte, dajte, profesor, ne nakladajte! Jaz čisto dobro spim tukaj, za to se nikar ne bojte! Kajneda, Ludvik?

GOSPOD LUDVIK: Seveda, ljubica.

GOSPA MARUŠA: No!

PROFESOR NAKLADAC *zagodrnja*: Prav, prav! – Ta čas, ko ste spali, smo ob Podjelovčanovem češnjevcu, ki ga v Ljubljani ne bo takšnega nikoli več, sklenili, da bomo vsak po svoji perverzni domišljiji skušali napraviti o gospodični Nini roman – v smislu ustnega izročila in skupinskega avtorstva. Potrebujete je bil prvi na vrsti, to pa nikakor ne pomeni, da je izključni krivec vaše nespečnosti, ali pa da je vse res, kar pripoveduje. Če ne boste zaprli okna, kar pa bi bil pri izvrstnem zablegoškem zraku smrten greh, in če ne boste ponovno zaspali, boste lahko slišali tudi naslednje prispevke. Gospodu Ludviku bomo nastop oprostili ali vsaj odsvetovali, da ga ne bi kdo narobe razumel ...

GOSPA MARUŠA: O, ne samo da veliko govorite, tudi spodobnost ni vaša odlika!

PROFESOR NAKLADAC: Oprostite! Res oprostite, če sem vas kako prizadel! Moj predlog je, da pač v miru nadaljujemo ...

GOSPA MARUŠA: Kaj bolj nemarnega, oprostite, gospod Potrebujete ...

POTREBUJEŽ *užaljeno*: Saj, pa nič! Žal mi je.

GOSPA MARUŠA: Če se že greste to otročje in ne prav pametno početje, naj bo zdaj na vrsti mladi gospod Evripid, ki je edini nekaj pesnika med vami.

PROFESOR NAKLADAC: Dober predlog! Torej gospod Evripid, naš pesnik, na vrsti ste!

EVRIPID FIŠER *se odkašlja*.

GOSPA MARUŠA: Korajža, korajža!

EVRIPID FIŠER: Takrat, ko smo jo zagledali v češnji, sva bila z Nini že stara znanca.

GOSPOD LUDVIK: Kaj ne poveste!

POTREBUJEŽ: Oho! – Kdo pravi, da ste brez fantazije in da je fantazija sploh prepovedana!

GOSPA MARUŠA: O kvantanju smo govorili!

EVRIPID FIŠER: Približno leto poprej sem šel na sprehod noter proti Petelinovcu in Lepi Gorici. Rabil sem nekaj samote. Ko sem bil že zelo daleč, je pridivjala nevihta; velik vihar, celo Pogorje je bobnelo in norelo, drevje se je že poprej potuhnilo vase, vsak hip sem čakal, da trešči tudi vame in da me zmelje

hreščeča in lomeča zmešnjava. Toča in sodra sta udarili po bregeh, po vsem živem, Blegoš in Koprivnik sta zginila v temi. Bliskalo se je z vseh strani, tudi spodaj, po grapah; odtrgane veje je nosilo po zraku. Bilo me je strah kot še nikoli. Kaj sem hotel, pod drevo nisem stopil nobeno, ker bi me lahko pri priči ubilo; tam stati nisem mogel, in sem tekel, kolikor sem mogel, v vas. Šola je, saj veste, z one strani prva streha, planil sem vanjo, tam pa nobene luči, tema kot v rogu. Samo duh po neumitih otrocih je dajal znamenje, da gre res za hram učenosti. Videlo se ni nič, četudi je bilo sredi popoldneva. Vse je teklo od mene in na ves glas sem zavpil: Je kakšna živa duša v tej hiši strahov? – Nič. Samo grmelo je zmeraj bolj. Videl sem, da sem v razredu, sedel sem na otroški stolček, malo sedel malo čepel v njem, hrib zunaj je klalo na pol; dokler ni skozi steklena vrata zadaj priplesala lučka.

NINI s *polovično korajžo*: Kdo je?

EVRIPIID FIŠER: Jaz! Saj me ne poznate! Dobilo me je in moker sem.

NINI: Kje pa ste?

EVRIPIID FIŠER: V naslednjem blisku sem jo uzrl, bila je Nini: prelepa mešanica dekliške miline, ženske nebogljenosti, predskrivnostnega strahu in hrabrih dejanj. V poetičnih bliskavicah se je prikazovala kot v prvih filmih, ki so jih prepočasno vrteli na roko. Pri priči sem začel blagoslovljati dan, ki mi je naklonil to strašno in nevarno nevihto. Ni me sram povedati, kajti na čustva gledam drugače od Janeza Potrebuježa. Dopovedoval sem si, da je to to – in žal mi je bilo slehernega bliska, ki ga ni bilo. Zelo sem se zgostil in kot da viharja sploh ni bilo, temveč najlepši dan. To je to! Dotaknilo se me je!

NINI: Moj bog, a tako ste mokri!

EVRIPIID FIŠER: Hitro me je odpeljala iz razreda in iz luže, v kateri sem sedel, v stanovanje. Tam se je v kotu stiskala Dženi, njena slepa sorodnica, s posebno zgodbo, in se tresla kot šiba na vodi. Jo kdo pozna?

POTREBUJEŽ: Še nikoli videl.

GOSPOD LUDVIK: Licentia poetica?

EVRIPIID FIŠER: Ne, iz mesa in krvi.

NINI: Elektrike ni, peči nisem zakurila, saj smo sredi poletja; sploh bi morala po kurjavo v drvarnico. Ampak nekaj bo treba storiti, saj ste že zdaj bolnik.

EVRIPIID *kašlja*.

NINI: No, vidite, že kašljate. Trenirko imam, ampak vam bo seveda premajhna.

EVRIPIID FIŠER: Dobil sem brisačo, da sem si obrisal glavo; po krajšem oklevanju je odločila –

NINI: Nič. Edino, kar še ostane, je postelja. Slekli se boste, gledali bova proč; Dženi tako in tako nič ne vidi; za ta čas bomo upihnila tudi svečo. Zdaj pa hitro!

EVRIPIID FIŠER: Poln vtisov sem hitro in brez oklevanja zmetal s sebe, kar mi je odevalo telo, v plastičen umivalnik, potem pa pohitel v ležišče, ki je dišalo kot pri mami; mogoče malo manj po lojevem milu in bolj po detergentih, zato pa enako sveže in zavetno.

NINI: Najbrž ste eden od Podjelovčanovih turistov?

EVRIPIID FIŠER: Ja.

NINI: Ker vas nisem poznala. Čaja ne bo, dokler bo nevihta. Električna pride ponavadi šele proti jutru; najprej se oskrbijo v dolini.

EVRIPIID FIŠER: O, saj mi je dobro.

NINI *se zahihče*: No vidite, zdaj pa pridno ajčkajte.

EVRIPIID FIŠER: In sem pridno ajčkal. Dženi ni rekla nobene, samo tresla se je kar naprej. Pomislil sem, če sem za trenutek z mislijo prestal pri Nini, da mora biti nekemu, ki nič ne vidi, tak vesoljni hrup še veliko bolj nasilen in surov. Ubožica! — Nevihta ni in ni odnehala. Zmeraj spet je od kod prihrumelo, se povaljalo skozi prostor; z razuzdanostjo, kakršna je mogoča samo sredi poletja, je obdelovalo pogorje do zadnje grape, se zaganjalo v široki Blegoš, vihralo proti Pasji ravni in naprej proti Ljubljani. Ure so tekle in počasi bi morali v posteljo tudi obe ženskici; postelja pa je bila ena sama. Nini je postajala živčna, jaz pa tudi nisem vedel, kaj naj storim; dal bi prostor, ampak kaj ko sem bil gol kot Adam. Ali naj tak tečem dol do Podjelovčana? Tega že zaradi Nini in Dženi ne bi bil storil za nobeno ceno. Smejali bi se. Zato sem še naprej pridno ajčkal in se delal neumnega.

NINI: Daj, sprosti se. — Saj mora tudi Dženi spat; jaz bi že lahko kako na tleh, Dženi pa ne more.

DŽENI *dahne*: Morem.

NINI: Ne boš.

EVRIPIID FIŠER: Postelja je bila domače tesarsko delo, vendar po francosko široka in razkošna.

NINI *malo za šalo*: Seveda! Če ležemo vsi skupaj, še ne pomeni, da smo se odločili za skupinski seks. Prostora je dovolj, bolj toplo in bolj varno bo; kadar je človeka strah, se je najlepše malo stisniti; vi pa nama tudi ne boste nič storili ...

POTREBUJEŽ *posmehljivo*: Vprašanje odveč!

NINI: Če ste vi goli, se pač medve oblečeva v vse živo in še čez trenirke. Saj vas ne bo motilo?

EVRIPIID FIŠER: Mene motilo? sem zategnil in si zraven mislil, koliko odvečnih vprašanj si ljudje na tem svetu v resnici drug drugemu zastavljamo. Že zelo dolgo ali pa kar nikoli v življenju mi ni bilo tako lepo, kot se je obetal. — Malo se bomo stisnili in prav rad bom popazil na vaju, sem dodal, kot da sem edini gospodar širnega in prijaznega ležišča. — Upihnili sta svečo in se vsaka s svoje strani stisnili obme, kot dvoje piščet. Saj veste, kako se že majhne deklice obnašajo — pogumno nebogljenost. Zelo sta pazili, da sta roke imeli nad odejo; in dišali sta. Mislim, da sem ju dobro grel — že zdavnaj sem si opomogel in kuril sto na uro. Tako se je Dženi umirila in zaspala. Nini pa je šepnila.

NINI: Ej, a spiš?

EVRIPIID FIŠER: Rahlo me je sunila pod rebra.

NINI: Tebe mislim.

EVRIPIID FIŠER: Najbrž ne bom do jutra. Je prelepo in bi bilo škoda.

NINI *se zahihita*.

EVRIPIID FIŠER: Globoko sem vdihnil vonj njenih las in kože. Ni bilo slabo.

NINI *še naprej šepetaje*: Dženi ni slepa od rojstva in zelo trpi. V možganih je imela bulo, ko so ji jo luščili, so jo oslepili. Sredi študija ... Saj spi?

EVRIPIID FIŠER: Zdi se, da spi.

NINI: Hotela je biti še naprej kot vsi drugi. S kasete smo ji brali lekcije in učila se jih je na pamet; na koncu je diplomirala. Hodila je v disko in tam srečala Stevota; prišlo je do ljubezni, ali pa je beseda previsoka – njej je pač šlo za moškega, njemu, da se okraši s profesorico, bil je brez šol, z juga. Vsi smo ji branili, vseeno je na vrat na nos z njim šla na magistrat. Rekli smo: Še bog da ima svojega človeka; četudi ga ni prida; za nekaj časa bo; saj tudi njemu ne bo lahko. Malo in zelo diskretno smo se pozanimali, kaj in kdo ta možakar sploh je: nekaj manjših zaporov, vendar nič velikega; ni pa bil prav zelo delaven. Pred dnevi so ga potem pošteno prijeli in zdaj tudi ona vse ve; v obupu se je zatekla sem gor k meni. Je pa tako ogabno, da ne vem, zakaj ti vse to pripovedujem. Najbrž se mi tako zelo smili. – In noseča je.

EVRIPIID FIŠER: Ojej!

NINI: Na kratko: pod večer je hodil po cerkvah; večkrat se zgodi, da kakšna stara, pobožna gospa tam ostane čez razumno mero, sama v temi, pod večno lučko, ki je edino svetilo. Ko se je končno le spravila domov, jo je v temi pod korom od zadaj stisnil čez usta, jo porinil na stopnice in ji tam storil silo. Za povrh ji je pobral torbico, iz nje počistil denar in torbico odvrigel v kak dimnik.

EVRIPIID FIŠER: Kako so ga pa dobili?

NINI: Ne vem. Saj gledaš televizijo. Policaji imajo svoje finte.

EVRIPIID FIŠER: Vse je bilo tiho, uboga Dženi se ni premaknila; ležala je kot kak mrliček; samo toplota, ki je prihajala od nje, je govorila, da je še pri življenju. — Dobra si.

NINI: Sem gor je pribežala, kot so praslovinci pred sovražniki v hribovska skrivališča. – In še dobro, da je, kajti kaj bi bilo, če bi tako kot si, vdrl sem in bi jaz bila sama, zjutraj pa bi vse pogorje videlo, kako na pol gol in povaljan odhajaš od mene. Nobena nevihta ne bi bila dovolj grozna za opravičilo. Aha, bi šel glas čez vse te hribe, naša učiteljica se je skurbala. Že jutri zvečer bi se mi vaški porajklarji ponujali – malo iz potrebnosti, malo iz radovednosti, malo za veselje.

EVRIPIID FIŠER: Nisem vedel, kaj naj ji rečem. Bil sem tudi zmeraj bolj zmeden in nor. Prijatelj Potrebujež bi najbrž ukrenil drugače, ker je nekakšen libidinosus; takšen je rojen, takšna je njegova usoda in tako se uresničuje, bi rekel Sartre. Jaz pa sem ves otrpel še skozi debele trenirke in jopice čutil njeno mehko kožo in dušico – kot rahel in mil prehlad je ležala zraven in bila je nekaj, čemur bi lahko mirno rekel sreča. Saj ni treba, da s telesom rineš vanjo, stokaš in se potiš: prelepo je že, da nisi sam sredi velikanskih praznih, temnih in grmečih prostorij, ki jim ne vemo ne imena ne pomena, mednje pa smo vrženi, kot je čemaž nasejan v viharnem Koprivniku. – Zunaj se je svet

počasi čisto umiril, zelo zelo naredko se je iz južnih daljav zasvetila kakšna zaostala, bleda in brezglasna bliskavica. Tudi Nini je zaspala in šele ko se je za Gabrško goro začelo prav rahlo svitanje, sta me za hip zmešala skušnjava in kri. To je hudič – zazdelo se mi je, da bi zdaj lahko vsaj malo poljubkoval njeno telo. Saj spi, saj ne bo vedela. Mehko sem ji šel z roko za trenirko in tam otipal, saj veste kaj, najprej eno, potem še drugo. Pri drugi pa sem se na smrt ustrašil, začutil sem trd izrastek ...

POTREBUJEŽ: Na desni!

EVRIPIID FIŠER: Res sem se zelo ustrašil. Otipaval sem tisto reč z vseh strani in obupano pomislil: O bog, da bi ne bil ... ne daj, kaj ti je storila? Ne jemlji, še preden si dal! — Najbrž sem bil neroden, napol se je zbudila in rekla

NINI: Nič ni, ne skrbi! – In raje pusti.

EVRIPIID FIŠER: Ni se obrnila proč, ni me prijela za roko, da bi mi jo izvlekla iz toplega gnezda; nič. Tudi ponovila ni, naj neham. Sam sem se umaknil.

NINI *zamrmra*: Priden ...

EVRIPIID FIŠER: In je spet zaspala. Jaz pa sem potem ves čas, kar ga je še ostalo do svita in prvega sonca nad širnimi, umitimi gozdovi, razmišljal, kako je ta svet lep. Pa saj ni kaj razmišljati, to se čuti in si kot živalca. Zdajle še misliš, kako je usoda storila vse, da te zatolče in zamendra, potemle pa že pristaneš v takšnem čudovitem ležanju.

GOSPA MARUŠA *zaploska*: Bravo! To je zdaj nekaj čisto drugega! Tako je treba, to je poezija, to je roman; ne pa kvantanje, ki ga je naš svet prepoln!

GOSPOD LUDVIK: Ja, kaj še zmeraj poslušajš, ljubica? Kaj ne bereš kriminalke?

GOSPA MARUŠA: Tam je vse jasno, po prvih straneh. Tu pa je bila prelepa zgodba.

EVRIPIID FIŠER: Zjutraj je odločila, da ne smem tešč iz šole. Skuhali sta mi zajtrk, čeprav sem se branil, da me čaka pri gospej Mici, ki je gotovo že v skrbeh zame. – Bilo je sijajno, čisto jutro, zrak je bil tako jasen, da se je skoraj videlo skozi hribe, vsak drevešček, vsak grm. Pospremila me je do ograje, jaz pa sem postajal nesrečen iz trenutka v trenutek bolj. Na koncu sem le izdaval: Saj bi bil prišel sinoči še do Podjelovčana ... ampak potem ne bi imel najlepše noči v življenju ...

NINI: In mogoče bi bili naslednjih štirinajst dni prehlajeni.

EVRIPIID FIŠER: Gotovo ste opazili, da me je spet vikala. Navsezadnje, kdo pa sem ji sploh bil? — In če me pot zanese, se lahko oglašim?

NINI: Pridite. In ker ste tako zelo romantični – se mi zdi – bova šla nabirat šmarnice; vem zanje.

EVRIPIID FIŠER: Zdaj pa že ne, saj bo poletje!

NINI: Vem zanje. Samo morate vseeno kmalu. V kakšnem temnem, hladnem, osojnim kotu zacvetijo šele zdajle, pa zato lepše. Povrhu ni tu gori tudi najtrša tema tako temna kot v dolini.

EVRIPIID FIŠER: To pa gotovo! sem pomislil in tudi rekel; živo sem se spomnil pretekle noči. Resno je prišepnila –

NINI: Tisto ponoči sem vam povedala samo zato, da boste vedeli, kakšna človeška reč je ležala ob vas. Ni vse najlepše v tem življenju.

EVRIPIID FIŠER: Potem je po dekliško zaplesala, malo bolj hrupno, kot bi se spodobilo, odlomila velik cvet španskega bezga, mi ga dala in rekla –

NINI: Krizantem ni, umetnik pa ste – saj ste, tako se govori? – in ne morete od dveh deklet brez rože na srčni strani. Nespodobno bi bilo.

EVRIPIID FIŠER: Zamrmral sem ... Roža v srcu, mislim, da me ni slišala.

GOSPA MARUŠA: O, kako lepo! Kako lepo! Prav res bo, da ste se zaljubili z vso gorečnostjo.

GOSPOD LUDVIK: Zaslužite si požirek. – In mi drugi tudi.

EVRIPIID FIŠER: Nini je lep in rahel človek, karkoli že vi, gospod Potrebujež, govorite o njej.

GOSPA MARUŠA *zavzdihne*: Da! In čast vsem kavalirjem, ki jih je zmeraj manj na tem svetu!

GOSPOD LUDVIK: Vidite, zdaj ste bili pohvaljeni z najvišje inštanca.

EVRIPIID FIŠER: Nisem vedel, kdaj naj se spet prikažem. Potem pa je Nini sama prišla naokrog; še bolj tenkcena, v rožasti obleki. Postopal sem tam gori proti Pretovču in gledal čez košenice in gozdove, ki so poezija pogorskega sveta, kar se me od zadaj nekaj dodakne.

NINI: Tisto, da greva po šmarnice, pa ste pozabili, kajne?

EVRIPIID FIŠER: Zadelo me je kot strela v drevo vrh Blegoša.

NINI: Kaj pa vam je, saj ste čisto preplašeni? Me niste slišali?

EVRIPIID FIŠER: Ne, nisem. — Kaj bolj pametnega mi ni padlo na pamet.

NINI: Ali pa ste si govorili kakšno pesem in sem vas zmotila.

EVRIPIID *naglo*: Da, o ženski, ki je in je tudi ni; ker je, ima svoje ime, in ker je ni, je Nini. Še malo prej vas ni bilo nikjer.

NINI *se posmeji*: Zdajle je in zato greva po šmarnice.

EVRIPIID FIŠER: Šla sva v Črče, če veste, kje je to. Jaz ne vem; precej daleč, ponoviti pa ne bi znal. Vso pot je govorila in rad sem jo poslušal. Ponekod se je voda cmizila izpod sivorjavih skal, po drevju so prepevali ptiči, vedela jim je vsa imena, pa sem jih pozabil. Vse sem pozabil, razen nje. Tudi kakšen veter je potegnil vmes, se mi zdi, ker ji je krilo kar naprej kaj šepetalo. Kolovoz je bil zmeraj slabši, na koncu se je stanjšal v ostanek stare steze. Ob njej je na majhnem hrbtiču med dvema grapama in pod redkim drevjem zazelenelo ničkoliko šmarničnega listja.

NINI: Boš videl, da bojo! Boš videl. Tu na začetku še ne, je preveč sonca, malo više pa bojo, boš videl.

EVRIPIID FIŠER: Stekla je, da je zafrfotalo kot peresca na tresorepki; jaz pa sem takoj vedel, da ne bo nič. Kje pa – julija šmarnice! Zginila je za robom, na vsak način je hotela dobiti kakšno zamudnico, "zakasnelčico", je rekla. Vejice in listje pod njenimi nogami so govorili o takšnem nestrpnem iskanju; videl je pa nisem. Kot da je spet zginila v svoj "nini". Nato je preplašena in bleda pritekla nazaj. – Za božjo voljo, kaj pa je?

NINI: Srna! Žival.

EVRIPIID FIŠER: Prijela se me je iz obupa pod roko, kar bi bilo prečudovito, če ne bi bila priložnost tako nenavadna. — Srne se bojiš? — Hotel sem stopiti še sam čez rob, pa me je zadržala.

NINI: Mrtva je!

EVRIPIID FIŠER: Vseeno pogledam. — Oprostil sem se njene roke, od koder je v gostem, vročem curku vrel strah.

NINI: Ne, prosim!

EVRIPIID FIŠER: Toda napravil sem že tistih nekaj korakov, pogledal dol po bregu in tam je res ležala odurna podoba smrti; napol gnila in razpadla žival, mrčes in golazen sta se pasla po njej in oznanjala konec. Saj veste, v srce te presune, ker si že kdaj videl tudi živega srnjačka, kako lepo skače po zelenem bukovju. Še huje je, ker se spomniš, da je takšna pravzaprav pot vsega živega, tudi naše človeške revščine. Tudi Nini in tistih lepih, iz sanj narejenih trenutkov, ki sem jih pravkar po bogve kakšnem zasluženju ali pomoti usode doživel in ki se prav nobeden enak ne povrne. — (*Zamrma.*) Ja, srna. Greva. — Pot naju je potem pripeljala na sončen travnik; nikoli še nisem bil tam. Pogled je bil širen: do Sivke in Suhega vrha; od daleč je dišalo po senu in rahlem dimu. Sedla sva drug ob drugega in dolgo molčala.

NINI: Škoda, sem mislila, da vseeno bojo. — Poznega maja bi moral biti tukaj, ko je ves travnik poln spominčic – do kamor nese oko. Spominčice imajo rade vodo in tukaj se breg cedi izpod vsakega kamna; tak svet je. Iz modrine pa se kot velike jadrnice ženejo cvetoče češnje. Hodim jih gledat.

EVRIPIID FIŠER: Sama?

NINI *čez čas*: Ali je lahko drugače? In ker si ti sam in jaz sama, lahko povem svoje življenje. Ne misli nič slabega. Obljubiš?

EVRIPIID FIŠER: Obljubim; ne bom. Če pa bom, ti ne bom povedal.

NINI: Vse do zadnjega lahko verjameš, ampak misli si, da sem človek, ki se ga v najgrših rečeh ne oprime nič umazanega. Verjameš?

EVRIPIID FIŠER: Verjamem. — Rekel sem in se zraven ustrašil, kako zelo se ji je v Črčju premaknil svet, da mi bo zdaj vse povedala.

NINI: Na pedagoški šoli nas je učil mlad slikar in če misliš, da nas polovica ni bila zaljubljenih vanj, se motiš. Vsakomur pride v življenju čas, ko mu telo znori in ne moremo nič. To poznaš, neznosno je. Komu je naloženo več, drugemu manj; jaz sem mislila, da ne bom preživela, dokler ni nanese, da sem se na hitro znebila deklišva. Vas, moške, zanima, kako je to z žensko, ko se zgodi, vem – tudi če ste že bili kdaj zraven. Ti, mislim, nisi bil. Naj ti prihranim vprašanje: Bilo je pač; in še tisti hip mi je bilo žal. Potem sem bila toliko zmedena, da sem ga takoj odpeljala pokazat domov: bil je resnično lep, mlad gospod in z veseljem je šel; ni si delal skrbi. Oče ga je pozdravil in ob tem dobro vedel, kaj vse skupaj pomeni – pogledal me je kot žalosten pes in nato hitro zginil. Mama je bila prizanesljiva; najbrž se je spomnila, kako tudi njej ni bilo lahko. Oba pa sta bila dobra in najbrž veš, kako so na kmetih za take

reči občutljivi. Moj umetnik si je zadevo predstavljal po svoje in jaz sem hodila za njim kot vdana živalca. Kmalu potem me je peljal k svojemu prijatelju in po obilnem popivanju in razpravljanju hotel, naj se slečem ...

EVRIPID FIŠER: Kar tam? Do golega?

NINI: Hotel je pokazati, da imam dober "telešček", kot je rekel – francoski, "nič slovansko ritastega". Ko nisem hotela, me je vrgel po mizi, mi trgalo obleko in kričal. Norel je zmeraj bolj, jaz pa sem naenkrat zelo zajokala v sebi, kar utrgalo se mi je, davilo me je pri duši in ni odnehalo. Niti glasu nisem spravila iz sebe, solze pa so mi v debelih potokih tekle iz oči. Gospa me je ob tem hitro odpeljala v predsobo, me vprašala, ali bi rada šla domov, me nato pospremila mimo velikanskega psa iz hiše. Potihem mi je zaklicala v hrbet: Oprostite! – Njej nisem imela česa oprostiti, toda kje je bil zdaj moj "domov"? Prej se je zmeraj lepo videlo, tudi čez pol umazanega in temnega sveta, tja gor v naš hrib, kjer je bil nevarne poti varni konec. Zdaj tja nisem mogla, kaj naj jim rečem. Naslednje dni sem čakala, da pride in se mogoče opraviči; dan, dva, tri, teden. Ni ga bilo; zmeraj bolj sem se počutila kot križec nad njegovo posteljo – na šoli so pripovedovali zgodbe, da si dela znamenja za vsako, ki jo položi – oprostí besedi; za device križec s krogom. Sama v sebi sem skopnela v takšno znamenje, čeprav ga mogoče na postelji niti ni bilo, nič takega nisem videla, ampak saj sem bila nora in slepa takrat. Mračilo se mi je, tako je bolelo.

PROFESOR NAKLADAC: Da, da, v življenju vse stavimo na napačnega konja, ker je tudi življenje napačen konj, saj se konča s smrtjo.

GOSPA MARUŠA: Dajte no mir, profesor; pa tudi zmeraj vse pokvarite! In kako je bilo naprej?

EVRIPID FIŠER: Ničkoliko se mi je smilila in po glavi mi je letalo sem in tja, kaj vse bi bil jaz napravil, če bi imel tolikšno srečo. Zelo bi se potrudil, da me njen oče ne bi gledal kot žalosten pes. Ampak to so že otročjosti in vam jih pripovedujem samo zato, ker hočem biti do konca odkrit. – Naj bo nadaljevanje kar se da kratko: Zbežala je po svetu; na štop, kot se to danes dela. Nekje v širni Evropi je srečala Roberta s Šanc in on jo je odpeljal sem gor.

POTREBUJEŽ: Moralo je biti tisto poletje, ko je bila veselica.

GOSPA MARUŠA: In njej se je zdel zdaj Robert pravi?

EVRIPID FIŠER: Zdi se mi, da bolj kot prva streha ob nevihti: pač stopiš pod njo; ker druge ni. – Jaz pa nikoli v življenju nisem bil o pravem času na pravem kraju: nisem bil na pedagoški šoli; pa tudi če bi bil, me ne bi marala, saj so vse norele za tistim križčastim slikarjem, ki si je tudi Nini narisal nad posteljo. Bogve kako dolgo in kje vse se je potikala po svetu, meni pa ni usoda niti od daleč nikoli namignila, da bi bilo dobro iti tja. Potem pa pride ta zadeva od Roberta s Šanc in vse opravi na hitro in zlahka. Nihče od vas se ne bi počutil dobro. Po drugi strani pa se mi je zdelo, da lepših časov v življenju res nisem doživel – kot sem jih tistih nekaj trenutkov z Nini.

GOSPA MARUŠA: Ja, človek božji, nesrečni, saj ste zdaj bili ob pravem času na pravem kraju! Zakaj pa, mislite, vam je pravila vse to? Zato, ker je

videla, v kakšnem stanju ste; to vsaka ženska takoj ve; očitno ste se ji usedli v srce. Hotela vam je reči, da je takšna, kakršna je; dobesedno slekla se je pred vami. Toliko da ni rekla: Taka sem in če me hočeš takšno, potem me stisni k sebi in mi to povej. Ste jo objeli?

EVRIPIID FIŠER *zamolklo*: Ne.

GOSPA MARUŠA: Ste jo vsaj prijeli za roko?

EVRIPIID FIŠER *krčevito, samoobrambno*: In če bi mi rekla "ne"? Me odrnila? Kaj potem?

GOSPA MARUŠA: Križ božji, če niste, potem se nikar ne pritožujte čez usodo. Pritožite se čez sebe. Saj ste posebljena zgubljena prilžnost!

EVRIPIID FIŠER *z zadnjim naporom*: Preveč sem govoril. Pozno je že. – Gremo spat?

PROFESOR NAKLADAČ *čez čas, ko je Evripid očitno že odšel*: Zelo ste ga; iz prerahle, preboječe in prezamotane snovi je. Mislim, da je rojen med tistimi, ki si ne upajo tvegati. Raje ne vpraša nič dokončnega, ker se boji dokončnega odgovora; in da bi zgubil še tisto, kar ima – zasilnega in prehodnega, vendar edinega. Taki ljudje niso za velika dejanja. – Alo, Činž (*ki zastoka*), zdaj pa še midva. Spat!

PODJELOVČANKA, GOSPA MICI: Naj vas vse skupaj spomnim, da je jutri zanimiv dan. Navsezgodaj bo predsednik države za rekreacijo tekkel na Blegoš; nazaj grede se bo ustavil na zajtrku pri nas, sedeli bomo vsi za isto mizo. Čez dan pa bodo Jehovove priče peljale ladjo na vrh, ker se pripravljajo na vesoljni potop. In zvečer si lahko spet po mili volji pripovedujete vse, kar vam pade na pamet o Nini. Lahko noč.

POROČEVALEC: Po teh besedah je Podjelovčanka, gospa Mici, ugasnila luč, že spotoma so zložili ležalnike in jih prislonili k zidu, gospod Ludvik je skrivaj pogledal, ali ni po naključju ostalo v steklenici še kaj češnjevca, pa ga ni; nato so odšli vsak v svojo posteljo in nad Podjelovčanovim domovjem je obležala vlažna, topla, dišeča pogorska noč z mnogimi zvezdami in kakšnim zaspanim pasjim laježem vmes.

(Jasno je, da je pripoved podložena z obiljem zvokov – s citrami starega in že nekoliko prismojenega Podjelovčana, s Štirimi Danijeli, pevskim zborom, različnim zvonjenjem, grmenjem, tudi kakšno razpoložensko glasbo.)